

Weidevogelbescherming 2010 Spaarndam / Haarlemmerliede

Martin Ikelaar

In dit artikel gaan we in op de activiteiten van de vrijwilligers weidevogelbescherming Spaarndam/Haarlemmerliede in het voorjaar van 2010 en wat dat opgeleverd heeft voor de weidevogels, die in onze regio tegenwoordig wel wat hulp en steun kunnen gebruiken.

Begin maart hebben we de toevoerput van het molentje bij de Spaarndam uitgebaggerd zodat het molentje optimaal kon werken en vervolgens het molentje aangezet en de afvoeren op perceel 83 - een weiland naast de Spaarndam - dichtgezet. Hierdoor ontstond hier een plasdras gebied. Gert-Jan van Tunen heeft met een extra pomp nog geholpen om een en ander wat te versnellen. Dit natte weiland heeft veel vogels aangetrokken, die dan ook hopelijk blijven om te broeden. Op 20 april - toen het broeden ongeveer begon - hebben we het molentje weer uitgezet en de afvoeren weer open gedaan, zodat het land weer droger werd.

Omdat dit jaar de subsidieregels zijn veranderd en door de inspanningen van Mark Kuiper is ons gebied uitgebreid met percelen van de gebroeders Van Schie en van Jan v.d. Aar van de Liedehoeve. Gijs Vink, die vorig jaar ook al meewerkte, doet nu officieel mee. Samen met de Koningshoeve, Ruimzicht en de Ettingen gaat het nu over een gebied van ruim 500 ha. Om goede afspraken te maken hebben we op 18 maart een startbijeenkomst gehouden. Met de verschillende bedrijfsleiders hebben we steeds goede afspraken kunnen maken over de werkzaamheden, beweiding en dergelijke. Desondanks zijn er begin april helaas wel nog werkzaamheden uitgevoerd, waardoor er nesten verloren zijn gegaan.

Wie waren er actief?

Dit jaar zagen we gelukkig onze groep vrijwilligers flink groeien, wat gezien de uitbreiding van het gebied ook wel nodig was. De groep bestond dit seizoen uit: Martin Ikelaar, Folkert Kadijk, Hans-Peter Breeuwsma, Anton Kerst, Fons Dijkman, Jeannette en André Brands, Carla de Vos, Erik Weenink, Samuel de Lange en Ton Bervoets; later heeft ook Christine Buursma zich bij ons gevoegd.

Tot vorig jaar waren er twee groepen: één groep die altijd op zaterdag het veld in ging en dan hoofdzakelijk op de percelen van de Ettingen en Gijs Vink; de andere groep die op dinsdag en hoofdzakelijk op de Koningshoeve actief was.

We hebben afgesproken de krachten enigszins te bundelen, we blijven wel in twee groepen werken: één op zaterdag en één op dinsdag. De groep van zaterdag bestaat nu uit: Folkert, Hans-Peter, Erik, André en Martin. De groep van dinsdag bestaat nu uit: Jeannette, Fons, Samuel, Carla, Anton, Ton en Martin. Omdat ik (Martin) zowel op dinsdag als op zaterdag aanwezig ben, kan ik het overzicht houden waar op welk moment het beste gecontroleerd en beschermd kan worden. Deze opzet heeft goed gewerkt.

Grutto en graspieper in Spaarnwoude. Foto: Martin Ikelaar

Hoe beschermen we de weidevogels?

De aanpak was dit jaar hetzelfde als vorig jaar omdat gebleken is dat dit goede resultaten oplevert. We zijn tussen 5 april en 15 juni in totaal op 18 dagen het veld in gegaan. De verschillende percelen werden bezocht en genoteerd werd wat we aan weidevogelactiviteiten zagen of hoorden. Om predatie te voorkomen hebben we nesten zo min mogelijk echt opgezocht en eenmaal gevonden nesten zo min mogelijk bezocht. In slechts enkele gevallen zijn nestbeschermers geplaatst. Steeds is met de

bedrijfsleiders afgesproken waar beweid of gemaaid kon worden in verband met aanwezige nesten.

Op 25 mei 2010 hebben we een alarmtelling gehouden in de percelen waar we activiteiten van vogels hadden waargenomen. De telling vond op alle percelen gelijktijdig plaats. Helaas zijn de gegevens van een deel van de alarmtelling verloren gegaan, hierdoor heb ik voor de percelen van Van Schie en Van Tunen (Koningshoeve en Ettingen) een schatting moeten maken op basis van de niet verloren geraakte gegevens. In tabel 1 staan de resultaten weergegeven als het aantal alarmen per soort bij de verschillende bedrijven. Voorbeeld: op alle percelen samen van "Van Tunen" zijn in totaal 38 grutto-alarmen geteld. Een alarm wordt geteld voor tenminste twee alarmerende vogels, dus twee Grutto's bij elkaar in de buurt die alarmgedrag vertonen = een alarm. Eén alarm staat voor tenminste één pul, maar dat kunnen er natuurlijk ook drie of vier zijn.

Tabel 1: Resultaten alarmtelling 25 mei 2010 per bedrijf, totaal en per hectare

Percelen:	v.d. Aar 28 ha	Vink 26 ha	van Schie 57 ha	van Tunen 400 ha
Grutto	4	4	4	38
Kievit	-	1	4	20
Tureluur	3	-	3	20
Scholekster	1	-	-	3
Grutto /ha	0,14	0,07	0,15	0,10
Kievit /ha	-	0,02	0,15	0,05
Tureluur/ha	0,11	-	0,12	0,05
Scholekster/ha	0,04	-	-	0,01

Het blijkt dat bij Van Schie de hoogste dichtheden voorkomen van zowel Grutto, Kievit als Tureluur. Zodra het broeden is voltooid en de jonge Grutto's hun eigen weg zoeken kunnen ook de maaiwerkzaamheden starten. Een pas gemaaid perceel is een gedekte tafel voor veel weidevogels. Op 5 juni hebben we op een gemaaid perceel van Van Schie ongeveer 100 foeragerende grutto's waargenomen, waarvan ongeveer 25 vliegvlugge jongen. Dit zijn vermoedelijk allemaal lokaal geboren vogels. Dit is zeker geen slecht resultaat! Het betekent echter ook dat we de alarmtelling van 25 mei wellicht iets te laat hebben gehouden, want voor vliegvlugge vogels wordt nauwelijks meer alarm gegeven. Beter is dus om twee keer een alarmtelling te houden, in dit geval was bijvoorbeeld 15 en 25 mei beter geweest.

Conclusies

Gezien de uitbreiding van ons werkgebied waren de verwachtingen hoger dan het resultaat. Het koude voorjaar heeft zeker een negatieve rol gespeeld: tot half mei waren temperaturen van 8° of 10° geen uitzondering en dit is niet bevorderlijk voor het leggen van veel eieren.

De alarmtelling hebben we waarschijnlijk iets te laat gehouden. De waarneming van 100 grutto's met 25 jongen op 5 juni geeft in ieder geval voor de Grutto een positief beeld.

Gruttopullen tussen het lange gras op perceel bij van Schie 8 juni 2010.

Foto: Martin Ikelaar

De samenwerking met de verschillende bedrijfsleiders is steeds goed geweest. Dit heeft zeker een positieve invloed gehad op het resultaat, met name het extra uitgestelde maaien!

Er zijn echter nog landwerkzaamheden uitgevoerd, terwijl er al nesten waren. Dit kan leiden tot een tweede broedpoging, waardoor de uitgestelde maaidatum in het gedrang kan komen. Dit heeft zo goed als zeker een negatieve invloed gehad op het resultaat.

Nog een bijzonder resultaat is dat er percelen waren met uitgestelde maaidatum, waar geen nesten zijn gevonden, en percelen zonder uitgestelde maaidatum waar diverse nesten zijn gevonden.

Er zijn zo goed als zeker op drie verschillende plaatsen nesten van Watersnip vastgesteld. Verder zagen we veel Kluten bij het meertje, er waren daar drie nesten, de broedresultaten zijn onbekend maar er zijn wel jonge Kluten waargenomen. Ook hebben we veel Graspiepers waargenomen.

Aanbevelingen

- Indien mogelijk qua capaciteit twee maal een alarmtelling houden met een tussenpoos van maximaal 14 dagen, in de maand mei.
- Zorgvuldig omgaan met de gegevens van de alarmtelling, hierop ook zoveel mogelijk alle soorten registreren.
- Geen werkzaamheden op het land uitvoeren als er al nesten zijn, of zo nodig deze uitvoeren in overleg met de vrijwilligers, zodat we nestbescherming kunnen toepassen.
- Percelen met uitgestelde maaidatum kiezen op basis van waarnemingen in het voorgaande seizoen, dus alleen daar waar vogels geneigd zijn om te gaan broeden.

Volgend jaar gaan we weer verder met de weidevogelbescherming rond Spaarndam en Haarlemmerliede. Wie zich aan wil sluiten is van harte welkom om mee te helpen!

Grutto tussen gras en bloeiende zuring. Foto: Martin Ikelaar